

25-боб. Силаи раҳминг вожиблиги

15:00 / 08.02.2019 4163

Исломий адабиётда ва халқ орасидаги диний сўзлашувда ҳам «силаи раҳм» истилоҳи ишлатиб келинади. Аслида бу бобдаги «раҳм» сўзи биздаги «бачадон» сўзининг ўрнида ишлатилади. «Сила» сўзи эса «боғлаш» – «улаш» деган маънони англатади.

«Силаи раҳм» бирикмаси «бачадондошлик алоқасини боғлаш» деган маънони билдиради. Бунинг ўрнига бизда «қариндошлик алоқаси» деган истилоҳ ишлатилади. Қариндошлар эса кимлар экани ҳаммага маълум.

Аёл киши ҳомиладор бўлганида бола сақланиб турадиган аъзоси араб тилида «раҳм», бизда эса «қорин» дейилади. «Қариндош» эса бир қориндан туғилган деган маънони билдиради.

Силаи раҳм ана шу қариндошларга боғланиш, уларга раҳм-шафқат кўрсатиш, яхшилик қилиш, муҳтожларига ёрдам бериш, қариндош-уруғчилик вазифаларини адо этиш каби маъноларни билдиради. Бу нарса динимизда вожибдир.

Ҳа, Исломда қариндошлик алоқаларини боғлаб туриш ҳар бир мусулмон учун фарзу вожиб қилинган. Бу алоқани узиш эса ҳаромдир.

Келгуси боб ва ҳадисларнинг бир нечасида силаи раҳм маданияти – одоби ҳақида ҳар бир мусулмон учун ғоятда керакли таълимотлар тақдим этилади.

Албатта, ўзининг туғишганлари билан одоб ва маданият асосида муомала қила олмаган кишининг бошқалар билан одобли муомала қилиши хаёлга сиғмайдиган ҳолатдир.

Ота-она билан муомала, уларга яхшилик қилиш мусулмон инсоннинг одам зоти билан бўладиган алоқаси ва маданияти рўйхатининг биринчи қаторида турадиган бўлса, ундан кейин қариндошлари билан бўладиган алоқа турар экан.

Имом Бухорий ўз китоблари тартибида шу ҳақиқатни эътиборга олганлар.

47. Кулайб ибн Манфаъадан ривоят қилинади:

«Бобом:

«Эй Аллоҳнинг Расули, кимга яхшилик қилай?» деди.

«Онангга, отангга, опа-синглиннга, ака-укангга ва улардан кейин келадиган яқинларингга (яхшилик қилиш) вожиб ҳақдир ва силаи раҳмдир», дедилар».

Шарҳ: Демак, онага, отага, ака-ука, опа-сингилларга, бошқа қариндошларга силаи раҳм, яхшилик қилиш, муҳтож бўлса ёрдам бериш, ҳожатини чиқариш, нафақа бериш ҳар бир мўмин-мусулмон учун вожиб амал ҳисобланади, буни қилмоғи лозим ва лобуддир.

Ушбу ҳадисдан олинадиган фойдалар:

1. Силаи раҳм – қариндошлик алоқаларини боғлаш мусулмон шахс учун вожиблиги.

2. Онага яхшилик қилиш вожиб экани.

3. Отага яхшилик қилиш вожиб экани.
4. Опа-сингилларга яхшилик қилиш вожиб экани.
5. Ака-укаларга яхшилик қилиш вожиб экани.
6. Мазкурлардан кейин келадиган қариндошларга яхшилик қилиш вожиб экани.

48. Абу Хурайрадан ривоят қилинади:

«Яқин қариндошларингни огоҳлантир...» ояти нозил бўлганида Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам туриб, нидо қилиб дедилар:

«Эй Бану Каъб ибн Луай! Ўзингизни дўзахдан қутқаринг!

Эй Бану Абдуманоф! Ўзингизни дўзахдан қутқаринг!

Эй Бану Ҳошим! Ўзингизни дўзахдан қутқаринг!

Эй Бану Абдулмуттолиб! Ўзингизни дўзахдан қутқаринг!

Эй Муҳаммаднинг қизи Фотима! Сен ҳам ўзингни дўзахдан қутқар! Чунки Аллоҳнинг ҳузуринда сенга ҳеч нарса қилиб бера олмайман. Фақат қариндошлик бор, унинг ришталарини боғлаб тураман, холос».

Шарҳ: Демак, ҳар ким ўзи учун дўзахдан сақлайдиган, жаннатга киришга сабаб бўладиган амалларни қилиши керак экан. Бу борада бир одам бошқага ёрдам бера олмайди.

Қариндошлик алоқаси бор, шу сабабли бу дунёда силаи раҳм қилинади, қариндошлик учун лозим бўладиган амаллар, яхшиликлар қилинади. Аммо охирада бу нарсалар ёрдам бера олмас экан.

Ушбу ҳадисдан олинадиган фойдалар:

1. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам қиёматда Аллоҳ таолонинг Ўзи истамаса, ҳеч кимдан бирор нарсани арита олмасликлари.
2. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам бу дунёда силаи раҳм қилишлари матлублиги.
3. Яқину узоқ – барча қариндошларга амри маъруф ва наҳий мункар қилиш вожиблиги.